

Դիագնոստիկ մտածելակերպի

գարգազումը դասարանում

(Օգնություն սկսնակ ուսուցիչներին)

Ռ.Զ. Աղաբեկյան

Մինչև այժմ մենք ուսումնասիրել ենք Ա. Նալչաչյանի վեճերից մի քանիսը՝ խմբի կառուցվածքը և գործունեությունը, խմբի դինամիկան և թե ինչպես են մենք գործում (ազդում) դասարանի վարքագծի վրա, թե ինչպես են դասարանային միջոցառումներն ազդում անհատների վրա և, այն բազմապիսի դեմքերը, որ սովորողները վերագրում են ուսուցչին: Այո՛, գիտելիքներ ունենալով և խմբի վարքագիծը հասկանալով, ինչպես պետք է ուսուցիչները ներգործեն սովորողների վրա ազդելու համար:

Այս վիճարկելի հարցերի համար, մենք, որպես ընդհանուր մոտեցում, առաջարկում ենք դիագնոստիկ մտածելակերպը:

Դուք հիմա կոնսնենք, որ այն բոլորովին էլ կախարդական ֆորմուլա չէ: Այն պահանջում է քանասիրություն և հաստատականություն: Փորձի հետ, հետզհետե, դիագնոստիկ մտածելակերպը դառնում է երկրորդ քնավորություն, որը թույլ է տալիս ուսուցչին ավելացնելու այն ներքին մանկավարժափոխության անհատական ոճերը, որոնք օգնում են ազդելու դասարանի կարգապահության և հետազայում նաև խմբի արդյունավետ դեկավարման վրա: Նրանց դիագնոստիկ մտածելակերպով մոտեցումն ընդգրկում է նախագագում, փաստերի հավաքում, գաղտնի գործոններ, միջոցի ձևեր ամրում և ճկունություն: Մենք այս մոտեցումը առաջարկում ենք հետևյալ կերպ. երբ առաջին անգամ նկատվում է կոնֆլիկտը, քնակամաբար առաջանում է նախագագումը դրա պատճառի մասին:

Այս նախագագումը հիմնված չէ որևէ կոնկրետ ժամանակի վրա: Այն պարզապես ընդհանուր գագում է երևույթի վերաբերյալ: Հաջորդը՝ ուսուցիչը պետք է հավաքի ակնհայտ փաստերը: Այս ակնհայտ փաստերին ուսուցիչը պետք է ավելացնի գաղտնի գործոնները, որոնք մասին սովորողը կարող է չիմանալ: Գաղտնի գործոններից կարող են լինել սովորողների մասին

ունեցած ընդհանուր տեղեկությունը, ինչպես նաև նրանց մակավարժափոխության և, գաղափարական կամ բարոյական գարգազվածությունը:

Երբ ուսուցիչը գիտի, որ նա ծանոթ է փաստերին, շարժառիթներին և այլ գաղտնի գործոններին, նա պետք է գործի տվյալ իրավիճակին համապատասխան: Այս դեպքում ուսուցիչը կըլ է փնտրում, որը պետք է գրական արդյունք տա: Այս քայլը կարող է լուծել, կամ չլուծել խնդիրը: Նրանց գործողությունների արդյունքը ուսումնասիրելով՝ ուսուցիչը կարող է գտնվանալ վերանայել այդ խնդրի լուծումը: Մա անշուշտ ցույց կտա այն հանգամանքը, որ դիագնոստիկ գործելակերպում ուսուցչից կպահանջվի մեծ ճկունություն: Ուսուցիչը կարող է իրավիճակը ճիշտ չգնահատել, կամ իր գործողություններով կարող է խախտել դինամիկան, որի պատճառով կառաջանա մի նոր իրավիճակ, որն էլ իր հերթին կպահանջի նոր քայլեր: Նշենք, որ մի քայլ բավական չէ է: Ուսուցիչը պետք է մի շարք քայլեր ձեռնարկի, որոնք բոլորը միասին կտանեն դեպի խնդրի լուծմանը: Մենք մի խորհուրդ ենք տալիս խնդրի դիագնոստիկ լուծման համար: Զգացմունքները շատ կարևոր են: Ուսուցիչը պետք է հենվի միայն իր գագումունքների վրա, այլ պետք է իրավիճակին նայի սովորողի դիրքից, որպեսզի գագ թե ինչ է գգում սովորողը, և միշտ ուղղություն տա նրանց գործողություններին:

Այս դրվագից փորձք հասկանալ ուսուցիչ Ա. Հակոբյանի կողմից դիագնոստիկ մտածելակերպի օգտագործումը:

Նրեն աղջիկ գալիս են դասարան:

Հասնիլը և Ռուզաննան արդյունքներով ողորկված են:

Սուրիկը բարձր թղտվում է: Դասը չի կարող շարունակվել: Վերջին մի քանի շաբթում էլի են նմանատիպ երևույթներ եղել:

Ուսուցիչ Ա. Հակոբյանը նախագագում ունի, որ Սուրիկն է մյուս երկուսի մեջ գալույթը գրգում: Նա ճշտում է փաստերը: Հասնիկն և Ռուզաննան սովորաբար անորամաղի են, Սուրիկը սովորաբար շատ ձայնեղ է: Այս խնդիրները առաջանում են շաբաթվա վերջում: Փոխադարձ գրույցներից ուսուցիչ Ա. Հակոբյանը գտնում է գաղտնի գործոնը: Սուրիկը թատրոն ցանկանում է գնալ Հասնիկի և ոչ թե Ռուզաննայի հետ: Հիմա ուսուցիչ Ա. Հակոբյանը պետք է մի շարք գործողություններ ընտրի:

Այս իրավիճակի հետ կապված որևէ օգնություն ցույց տամ: Այս դեպքում պետք է պատմի դիմել: Նա փորձում է գտնել ազդման տեխնիկա (միջոց), որի մասին ավելի մանրամասնորեն կխոսենք ներքևում:

Ազդման տեխնիկա (միջոցներ)

Մենք առաջարկում ենք ուշադրություն դարձնել այն գործողությունների վրա, որոնք պետք է ձեռնարկել այդ խնդրի լուծման համար: Գործողությունները դիագնոստիկ մտածելակերպի մի մասն է: Հոգեբան-գիտնականներից շատները այդ գործողություններն անվանում են «ազդման միջոցներ»: Յուրաքանչյուր ուսուցիչ պետք է դիմի տարբեր միջոցների դասարանի

հսկողության պահպանման համար: Այս միջոցների մի մասը հիմնված է դպրոցական կարգապահության քաղաքականության հիման վրա, միջոցներից մի մասն ընտրվում են, որովհետև դրանք արտահայտում են ուսուցչի անհատականությանն ու աշխարհայացքի, մյուսներն ընտրում են, որովհետև դրանք դրական արդյունքներ են տվել անցյալում:

Դրանց մի մասը արդյունավետ են, մյուս մասը՝ բոլորովին ոչ: Մենք մասը ընդունելի են միայն որոշակի իրավիճակի համար:

Իրավիճակներն իրենք պահանջում են ճիշտ գործողություններ: Այդ ճշտումների համար ուսուցիչը պետք է դիմի տարբեր միջոցների: Ուսուցիչներից ոմանք բղավում են, ոմանք սովորողին դասարանից դուրս են հրավիրում, ոմանք վարկվում այլ տարբերակ են առաջարկում, իսկ ոմանք էլ պարզապես անտեսում են սխալ վարքագիծը: Մենք ուսուցիչներին խորհուրդ ենք տալիս, նախքան որևէ գործողություն ձեռնարկելը, իրենց մի քանի հարց տան:

Այդ հարցերն են՝

1. Որ՞ն է սխալ վարքագծի շարժառիթը:
2. Ինչպե՞ս է արձագանքում դասարանը:
3. Աղոյոք , սխալ վարքագիծը կա՞պ ունի ուսուցչի հետ:
4. Ինչպե՞ս կարծազանքի սովորողը, եթե նրան ուղղեր:
5. Ինչպե՞ս կանդրադառնա ուղղումը նրա հետագա վարքագծի վրա:

Այս հարցերը նախ կարգեն, որ ուսուցիչը հասկանում է իրավիճակը, իսկ հետո, որ նա ի վիճակի կլինի ճշիշտ գործողություն ընտրելու, որը դրական ազդեցություն կունենա սխալ վարքագիծ ցուցաբերած սովորողի վրա:

Մենք ներկայացնում ենք ազդման միջոցի չորս տեսակներ, որոնցից նորեն ուսուցիչը կարող է ընտրություն կատարել.

1. *Ինքնահսկման կարողություն*
2. *Իրավիճակային օգնություն*
3. *Իրականության գնահատում*
4. *Ցավահաճույք դրույթ:*

Պետք է հիշել սակայն, որ քանի որ սովորողից սպասվում է ճիշտ վարքագիծ, ամբողջ դասարանը պետք է տեղյակ լինի ինչպես սպասելիքների, այնպես էլ՝ հետևանքների:

Ինքնահսկման կարողություն

Շատ սովորողներ ավելի շատ ցանկանում են ճիշտ վարքագիծ ցուցաբերել և ստանալ ուսուցչի գովեստը: Նրանք իրենց պահում են, որովհետև չեն ուզում հաճելի լինել: Երբ նրանք սխալ վարքագիծ են ցուցաբերում, ապա դա այլ պատճառ ունի: Հաճախ այն ոչ այլ ինչ է, քան ինքնահսկման սաղաթում: Այս դեպքում ամենաճիշտ քայլը, դա սովորողի

ինքնահսկման վերականգնմանն ուղղված քայլն է: Ինքնահաստատման ներշնչումն այնքան էլ դժվար չէ: Այդ միջոցը չպետք է լինի ուժային, ագրեսիվ: Ուսուցիչը այդ միջոցներին պետք է դիմի միայն այն դեպքում, երբ զգա, որ սովորողը ինքնահսկման կորցնելու եզրին է: Այս դեպքում սովորողի վարքագիծը կհավի նախօրոք՝ մինչև սաղաթման հասնելը:

Մենք ներկայացնում ենք հինգ միջոց ինքնահսկման կարգավորման համար:

Առաջին միջոցը՝ դա ազդանշաններ ուղարկելն է: Այս միջոցի դեպքում ուսուցիչն օգտագործում է նշաններ, որոնցով ցույց է տալիս, որ ինքը տեղյակ է, թե ինչ է կատարվում, և որ ինքը հավանություն չի տալիս: Այս նշաններն են՝ աչքի շարժում, կնճռոտվելը, գլուխը թափ տալը: Այս միջոցներն արդյունավետ են սխալ վարքագծի միայն վաղ շրջանում:

Եթե սովորողը չի արձագանքում ազդանշանին, ուսուցիչը պետք է փորձի մոտեցման հսկողությունը: Մեղավորին մոտենալով՝ ուսուցիչը պետք է ցույց տա, որ նա տեղյակ է նրա արարքին և ցանկանում է օգնել նրան: Այս մոտեցությունից ուժ է գզում սովորողը, որը նրան օգնում է վերականգնել իր վերահսկումը: Ուսուցիչը կարող է դիպչել նրա ուսին. կամ շոյել գլուխը:

Եթեմեն վատ վարքագիծ կարող է ցուցաբերել շատ օրինակելի սովորողը: Դա նշանակում է, որ նա կորցրել է իր հետաքրքրությունը տվյալ առարկայի նկատմամբ: Օրինակ՝ Ուսուցիչը կարող է ուղղորդել սովորողին ասելով՝ «Տեսնում եմ առաջին հինգ նախադասությունները ճիշտ են վերլուծել»:

Այս միջոցն, իհարկե, կարող է արդյունավետ չլինել, եթե սովորողը լքիվ շփոթվել և հուսալքվել է: Այս դեպքում կօգնի հումորը՝ նորթ և չվիրավորող, որը պետք է ուղեկցվի ուսուցչի ժպիտով: Օր՝

«Օ՛հ, ինչքան շատ խոսեցի: Ես մի պահ մոռացել էի, որ դասարանում եմ»: Նախան դեպքում ուսուցիչը պետք է ուշադիր լինի, որ կատարվի մեզ ծաղի չլինի:

Ժամանակ առ ժամանակ ուսուցիչը պետք է օգտվի անտեսման միջոցի, հատկապես, երբ սովորողը սխալ վարքագծով փորձում է ուշադրություն հրավիրել: Ուսուցչի արձագանքը այդ արարքին, այդ սովորողին, կարող են միանալ նաև մյուսները, և այդ իրավիճակը կաղաճա ընդհանուր: Սակայն անտեսման միջոցից նորեն ուսուցիչները պետք է շատ զգույշ օգտվեն, որովհետև այն սովորողների մոտ կարող է ամփոփող ազատություն և ուշադրությունից դուրս լինելու տպավորություն ստեղծել:

Ազդման միջոցների ամփոփումը: Այն միջոցները, որ ուղղված են ինքնահսկման հաստատմանը, շատ արդյունավետ են: Սակայն պետք է ասել, որ դրանք արդյունավետ են միայն սկզբնական շրջանում, երբ արարքն ընդամենը ուշադրություն հրավիրելուն է ուղղված, այսինքն, շատ մեղմ, սխալ արարք է:

Այլ դեպքերում, իհարկե, կարող են այլ քայլեր պահանջվել, ավելի խիստ և ավելի համարձակ:

Իրավիճակային օգնություն

Երբ սխալ վարքագիծը հասնում է այն աստիճանին, որ սովորողը կորցնում է ինքնահսկման կարողությունը, ուսուցիչը պետք է քայլեր ձեռնարկի, որպեսզի սովորողին վերադարձնի կանոնավոր պալվակներով: Մենք առաջարկում ենք իրավիճակային մի քանի տարբերակ: Արգելել-օգնությունը դրանցից մեկն է:

Ենթադրենք, թե հայոց լեզվից նախադասության լրիվություն է կատարվում: Անահիտը սկսում է իրեն պահել այնպես, որ կարելի է զգալ, որ նա չի հասկանում: Նա կսկսի գրոցել կողքի նստած սովորողի հետ: Այս դեպքում ուսուցիչը պետք է նրան բացատրի, ոչ թե նրան նախատի վատ վարքագծի համար:

Իրավիճակային օգնության մյուս միջոցը արտաճրագրային իրավիճակն է: Պետությանի աշակերտները հայոց լեզվի դասի են նկել հիանալի փոխելի մրցույթից:

Պետությանից գիտի, որ այդպիսի աշխույժ խաղերից հետո, սովորողի համար ղոճվար կլինի ըմբռնել լեզվի նյութը, ուստի նա փոխում է բացատրման ձևը և լեզվի «Բառախաղ» թեման կապում խաղային գոյնի հետ:

Ինչո՞ւ նա փոխեց թեման:

Երբ վարվելուցույթան հետ կապված խնդիրներ են առաջանում, ուսուցիչը պետք է գտնի պատճառը, հնարավոր է, որ դա կապված լինի հոգնածության, կամ ընդհանրապես, չափից դուրս ոգևորության հետ: Աշակերտը կարող է ընկար ժամանակ նստած լինելուց հոգնած լինել, կամ շատ զվարճալի խաղերից հոգնած լինել: Նման դեպքերում ուսուցիչը կարող է վերականգնել դասը, հնարավորություն տալ հանգստանալու, կամ աստիճանաբար նվազեցնել ոգևորությունը:

Մյուս կողմից հաճախակի փոփոխություններն էլ կարող են վատ անդրադարձնալ, քանի որ աշակերտը չգիտի թե երբ և ինչ է անելու: Այդ պատճառով էլ ուսուցիչները պետք է ռեժիմ և պլան կազմեն, որը դասին կտա կայունություն և որոշակիություն: Հատկապես օգտակար կլինեն այն պլանները, որոնք ավելի շատ սովորողներ կընդգրկի:

Եթե սովորողը ժամանակավորապես կորցրել է ինքնահսկումը (*ինքնատիրապետումը*) և խանգարում է մյուսներին, ուսուցիչը պետք է օգնի իրավիճակը շտկելու համար:

Օրինակ՝ Սուրիկը հրաժարվում է նստել իր տեղը: Ուսուցիչը պետք է բռնի նրա ձեռքից և տանի դասարանի անկյուններից մեկը: Ուսուցիչը պետք է ասի.

«Եթե որոշակիորեն, կարող ես գալ և միանալ մեզ:

Մա պետք է արվի ոչ որպես պատիժ:

Ուսուցիչը պետք է ցույց տա, որ սովորողը հեռացվել է ժամանակավորապես, մինչև նրա ինքնատիրապետման վերականգնմանը:

Այնուհետև սովորողի հետ պետք է առանձնագրույց ունենալ: Եվ ուսուցիչ և սովորողի զգացմունքները պետք է բնթանկվեն: Սովորողների ուղարկությունը կարող են շնդել այնպիսի գրավիչ առարկաներ, ինչպիսիք են՝ լուսանկարները, խաղալիքները: Նման դեպքերում ուսուցիչը պետք է միայն հեռացնի գրավիչ առարկան: Սա նույնպես ժամանակավոր միջոց է և դա պետք է այդպես էլ ներկայացվի սովորողին: Այնուհետև առարկան պետք է վերադարձվի սովորողին:

Երբեմն ինքնատիրապետման ապաթարում կարող է վնասել իրեն, կամ մյուս սովորողներին: Իրավիճակային օգնության ամփոփումը:

Բազմապիսի իրավիճակներ կարող են պատճառ դառնալ սովորողի ինքնատիրապետման ժամանակավոր կորստի համար: Այս դեպքում պետք չէ դիմել պատժի: Դրա փոխարեն ուսուցիչը պարզապես պետք է սովորողին օգնի ինքնատիրապետումը վերագտնելու համար: Այս մոտեցումը շատ առավելություններ ունի, ինչպես խառնաշփոթի նվազեցումը, որը թույլ կտա սովորողին իր էներգիան և ուղարկությունը կենտրոնացնել ուսման վրա, այսպիսով վերցնելով այն կարծիքը, որ ուսուցիչը անկարող է օգնել, կամ բարյացկամ չէ:

Թե ինչպես են իրենց պահում լսմբերը կամ անհատները դասարանում, մեծապես կախված է այն բանից, թե իչքանով են նրանք ըմբռնում իրենց ուսուցչին:

Կամա թե ակամա, ուսուցիչներն իրենց մեջ կրում են բազմապիսի դերեր, ներկայացնում բազմազան կերպարներ: Այդ դերերից և կերպարներից մենք սկսնակ ուսուցիչներին նրաշխավորում ենք.

1. Հասարակության ներկայացուցիչներ. Ուսուցիչը պետք է արուսացվի և զարգացնի հասարակությանը բնորոշ արժեքներ, բարոյական նորմեր և մտածելակերպ:
2. Դատավորներ. Ուսուցիչը պետք է դատի սովորողի վարքը, բնավորությունը, աշխատանքը և առաջխաղացումը:
3. Գիտելիքի աղբյուրներ. Ուսուցիչը գիտելիքի առաջին աղբյուրն է, որից նրանք ինֆորմացիա են ստանում:
4. Սովորելու օգնական. Ուսուցիչը սովորողին պետք է օգնի ընկալել առաջադրանքը՝ ուղղություն տալով, ձևավորելով ինֆորմացիան, աշխատանքը կատարելու պահանջով, ըմբռնման խոչընդոտները վերացնելով և խնդիրների լուծումը հեշտացնելով:
5. Միջնորդ. Ուսուցիչը պետք է միջնորդի և որոշում կայացնի, երբ բանավեճ է սկսվում:
6. Խուզարկ. Ուսուցիչը պետք է ապահովի անվտանգությունը դասարանում, հայտնաբերի սխալ արարքը և ձեռք առնի միջոցներ:

7. Մոդելներ. Ուսուցիչը պետք է հավաստի, արժեքներին, վարքագծի, սովորույթների կրողն լինի:
8. Հոգազող (խնամող). Ուսուցիչը պետք է հոգ տանի այն մասին, որ պակասնցվի ավելորդ աշխուժությունը՝ պահպանելով վարքագծի ընդհանուր նորմերը, կայուն միջավայրը, կանոնավոր դասազուգակը.
9. Ինքնուրույնություն գաղազանող. Ուսուցիչը սովորողներին պետք է օգնի նրանց մեջ ինքնուրույնություն ձևավորելու և սեփական կերպարներ բարելավելու. ?
10. Խմբի առաջնորդ. Ուսուցիչը պետք է օգնի խմբին ներդաշնակ և արդյունավետ գործունեություն ծավալելու համար.
11. Երկրորդ ծնող. Ուսուցիչը պետք է պաշտպանության, ինքնահաստատման, հարգանքի և խորհրդի աղբյուր հանդիսանա.
12. Թշնամանքի թիկապ. Եթե սովորողի գայրույթը չի արտահայտվում այլ մեծահասակների մոտ, ապա այն ուղղված է ուսուցչին.
13. Ընկեր և գաղտնակիր. Սովորողը կարող է ընկերաբար գրուցել ուսուցչի հետ և նրան գաղտնիք վստահել.
14. Ազդան օրելկ. Ուսուցիչը հաճախ կարող է լինել ներգոծման և հարգանքի, ինչպես նաև, սիրո և պաշտամունքի առարկա.

Ուսուցչի հոգեբանական դերերի ամփոփում:

Ինչպես տեսնել, ուսուցիչը շատ դերեր է խաղում սովորողների համար: Երբեմն այս դերերի մեջ նա չի կարող մեծ ընտրություն կատարել, բայց սովորաբար ընդունում է, կամ որոշում է ընդունել այդ դերերը և այն թե մեր և ինչպես կիրառի դրանք: Նա կարող է որոշ դերեր ստանձնել ողջ սրտով, իսկ մյուսներից պարզապես խուսափել նշելով այդ խմբի պահանջից: Բոլոր դեպքերում ուսուցիչը պետք է վստահ լինի որևէ դերի ստանձման հարցում:

Դիագնոստիկ մտածելակերպի զարգացումը

դասարանում

(Օգնություն սկսնակ ուսուցիչներին)

Ռ.Ջ. Աղաբեկյան

«Դիագնոստիկ Դիագնոստիկ մտածելակերպի զարգացումը դասարանում» հոդվածը ցիտական հաջողված ուսումնասիրություն է, որը երաշխավորվում է որպես մեթոդական օգնություն հանրակրթական միջնակարգ դպրոցների սկսնակ ուսուցիչներին:

Այն յուրահատուկ մի ուսումնասիրություն է ուղղված ուսուցչի մանկավարժ-հոգեբանական դերերի բացահայտմանը, որն, անշուշտ, կնպաստի աշակերտական կոլեկտիվի, ուսուցիչ-աշակերտ և

աշակերտ-աշակերտ
ձևավորմանը:

փոխադարձությունների

Развитие диагностического мышления в классе.

Агабекян Р.Дж.

Резюме

Данная статья представляет собой успешное научное исследование, которое рекомендуется как методическая помощь начинающим учителям средних школ.

Это специфическое исследование, направленное для раскрытия психолого-педагогических ролей учителя, которое, несомненно, будет способствовать формированию ученического коллектива, а также взаимоотношений учитель-ученик и ученик-ученик.